

ΔΙΑΤΑΞΗ ΘΕΜΑΤΙΚΗΣ ΕΝΟΤΗΤΑΣ

Τίτλος Θεματικής Ενότητας	Δίκαιο του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας				
Κωδικός Θεματικής Ενότητας	ΠΠΑ523				
Τύπος Θεματικής Ενότητας	Επιλογής				
Επίπεδο	Μεταπτυχιακό				
Έτος / Εξάμηνο φοίτησης	1ο Έτος / 2ο Εξάμηνο ή 2ο έτος / 4ο Εξάμηνο				
ECTS	15	Διαλέξεις / εβδομάδα	Βλ. Μεθοδολογία Διδασκαλίας	Εργαστήρια / εβδομάδα	ΔΕΝ ΙΣΧΥΕΙ
Στόχοι Θεματικής Ενότητας	<p>Η Θεματική Ενότητα ΠΠΑ523 «Δίκαιο του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας» εξοικειώνει τους φοιτητές με τις βασικές αρχές του Δικαίου του Πολιτισμού (Πολιτιστικό Δίκαιο) και του Δικαίου της Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Δίκαιο της Λογοτεχνικής και της Καλλιτεχνικής Ιδιοκτησίας).</p> <p>Εξηγεί το νομικό καθεστώς που προστατεύει τα μνημεία και τις βασικές αρχές του Δικαίου των μουσείων, καθώς και του νομικού καθεστώτος προστασίας των πολιτιστικών αγαθών. Προετοιμάζει τους φοιτητές ώστε να αναγνωρίζουν τις συνθήκες και τα κριτήρια του τι συνιστά αρχαιοκαπηλία και παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών. Τέλος, εξοικειώνει με τον ορισμό και τις βασικές αρχές προστασίας των έργων πνευματικής ιδιοκτησίας και των δικαιωμάτων των δημιουργών.</p>				

**Μαθησιακά
Αποτελέσματα**

Με την επιτυχή ολοκλήρωση της Θεματικής Ενότητας οι φοιτητές θα είναι σε θέση να:

Γνώση

- Γνωρίζει τις βασικές αρχές του δικαίου των μνημείων.
- Γνωρίζει τις βασικές αρχές που διέπουν το δίκαιο των μουσείων
- Γνωρίζει τις βασικές αρχές που διέπουν το δίκαιο προστασίας πολιτιστικών αγαθών.
- Γνωρίζει τις βασικές αρχές που διέπουν το δίκαιο προστασίας της πνευματικής ιδιοκτησίας
- Γνωρίζει την ύπαρξη και την κατά χρόνο εξέλιξη του Δικαίου του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ως προς τις εθνικές και τις διεθνείς πηγές του δικαίου.
- Γνωρίζουν βασικές αρχές του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου για τον πολιτισμό στην Κύπρο και στην Ελλάδα.
- Γνωρίζουν βασικές αρχές του διεθνούς δικαίου για τον πολιτισμό.

Κατανόηση

- Αντιλαμβάνεται την ύπαρξη και την κατά χρόνο εξέλιξη του Δικαίου του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας, ως προς τις εθνικές και τις διεθνείς πηγές του δικαίου.
- Αντιλαμβάνεται την ύπαρξη καθώς και τις εθνικές και τις διεθνείς πηγές του Δικαίου των Μουσείων, ως ενός επιμέρους κλάδου του Δικαίου του Πολιτισμού
- Αντιλαμβάνεται την ύπαρξη καθώς και τις εθνικές και τις διεθνείς πηγές του Δικαίου προστασίας πολιτιστικών αγαθών, από εγκληματικές ενέργειες, ως ενός επιμέρους κλάδου του Δικαίου του Πολιτισμού.
- Αντιλαμβάνεται την ύπαρξη και την κατά χρόνο εξέλιξη του Δικαίου της Πνευματικής Ιδιοκτησίας ως κλάδου του δικαίου.
- Κατανοεί τις ιδεολογικές παραμέτρους της εθνικής και διεθνούς πολιτιστικής νομοθεσίας.
- Κατανοεί τους παράγοντες που συμβάλλουν στην επιτυχία ή στην αποτυχία συγκεκριμένων περιπτώσεων εφαρμογής του δικαίου σε πολιτιστικά αγαθά.

Ανάλυση

- Αναλύει σε επιμέρους κλάδους και θεματικές περιοχές και εξηγεί τις έννοιες και τους θεσμούς του Δικαίου του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας.
- Αναλύει το θεσμικό πλαίσιο για τα δημόσια μουσεία και τα ιδιωτικά και να ταξινομεί τις έννοιες και τις κατηγορίες των μουσείων.
- Ταξινομεί τα μέτρα (αντεγκληματικής) προστασίας των πολιτιστικών αγαθών.

- Αναλύει και ταξινομεί τα στοιχεία που ορίζουν την έννοια του έργου πνευματικής ιδιοκτησίας και τις συνήθεις εκφάνσεις αυτών των στοιχείων.
- Αναλύει τις παραμέτρους μελετών περίπτωσης (πραγματικών ή προσομοιώσεων) εφαρμογής του δικαίου του πολιτισμού.
- Αναλύει διαφορετικά νομικά κείμενα ώστε να επιλέξει τα πιο κατάλληλα για την αντιμετώπιση εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών προβλημάτων.

Εφαρμογή

- Συγκρίνει τα νομικά καθεστώτα των ακινήτων μνημείων και κινητών μνημείων με έμφαση στις παραμέτρους των αρχαίων και των νεότερων μνημείων.
- Εφαρμόζει το περιεχόμενο του Δικαίου των Μνημείων για το χαρακτηρισμό, οριοθέτηση και προστασία των μνημείων και τη διενέργεια αρχαιολογικών ερευνών πεδίου.
- Εφαρμόζει το περιεχόμενο του Δικαίου των Μνημείων για ενεργητικές και παθητικές πολιτικές σε σχέση με αυτά (κίνητρα αναγνωρίσεως, απαλλοτρίωση).
- Εφαρμόζει το περιεχόμενο του Δικαίου προστασίας πολιτιστικών αγαθών σε τοπικό, εθνικό και διεθνές επίπεδο.
- Εφαρμόζει το περιεχόμενο του Δικαίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας στα παραδοσιακής μορφής έργα πνευματικής ιδιοκτησίας και σε εφαρμογές της πληροφορικής, όπως προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και βάσεις δεδομένων.
- Εφαρμόζει το περιεχόμενο του Δικαίου του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας σε ανακύπτοντα σχετικά ζητήματα.
- Εφαρμόζει το κατάλληλο νομικό πλαίσιο για την επίλυση συγκεκριμένων προβλημάτων που μπορεί να αντιμετωπίσουν στο πλαίσιο πολιτιστικών θεσμών.

Σύνθεση

- Συνθέτει στοιχεία από επιμέρους κανόνες και θεσμούς του Δικαίου των Μνημείων για να δημιουργήσει ρεαλιστικά σχήματα, όπως αρχαιολογικές ανασκαφές ή δυναμικά σχήματα, ή χαρακτηρισμός ενός σύγχρονου κινητού πράγματος σε νεότερο ακίνητο μνημείο.
- Συγκρίνει τα διοικητικά μέτρα προστασίας των πολιτιστικών αγαθών με τα ποινικά.
- Συνθέτει στοιχεία από επιμέρους κανόνες και θεσμούς του Δικαίου προστασίας πολιτιστικών αγαθών για να δημιουργεί ρεαλιστικά σχήματα, όπως για την πρόληψη εγκληματικών ενεργειών σε βάρος μουσείων.
- Συνθέτει στοιχεία από επιμέρους κανόνες και θεσμούς του Δικαίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας ως προς τα πνευματικά δικαιώματα των φωτογράφων ή δυναμικά σχήματα, όπως οι άδειες Creative Commons (CC).

	<ul style="list-style-type: none"> • Συγκρίνει τα νομικά καθεστώτα του πνευματικού δικαιώματος του δημιουργού και συγγενικού δικαιώματος, ιδίως του καλλιτέχνη – ερμηνευτή. • Εφαρμόζουν τις γνώσεις τους για να λύσουν ασκήσεις προσομοίωσης με αναφορά την Κύπρο και την Ελλάδα. • Εφαρμόζουν το διεθνές δίκαιο για την αντιμετώπιση ζητημάτων που άπτονται των πολιτιστικών δικαιωμάτων. • Συνδυάζουν τα διαφορετικά επίπεδα δικαίου για τη διατύπωση έγκυρων νομικά επιχειρημάτων για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων ή προσομοιωμένων περιπτώσεων. • Συγκρίνουν το διεθνές με το εθνικό δίκαιο για τον πολιτισμό. <p>Αξιολόγηση</p> <ul style="list-style-type: none"> • Αποτιμά τη σημασία του περιεχομένου του Δικαίου των Μνημείων και κρίνει τις σχετικές αποφάσεις και πρακτικές, με γνώμονα αρχές όπως η διατήρηση της πολιτιστικής κληρονομιάς και αναγκαιότητες όπως η καταπολέμηση του διεθνούς λαθρεμπορίου αρχαιοτήτων. • Αποτιμά τη σημασία του περιεχομένου του Δικαίου των Μουσείων και κρίνει τις σχετικές αποφάσεις και πρακτικές, με γνώμονα αρχές όπως η προστασία (διατήρηση και ανάδειξη) της πολιτιστικής κληρονομιάς. • Αποτιμά τη σημασία του περιεχομένου του Δικαίου προστασίας πολιτιστικών αγαθών, ιδιαίτερα για Κράτη με σημαντική πολιτιστική κληρονομιά όπως η Ελλάδα και η Κύπρος, και κρίνει τις σχετικές αποφάσεις και πρακτικές, με γνώμονα αρχές όπως η προστασία (διατήρηση και ανάδειξη) της πολιτιστικής κληρονομιάς. • Αποτιμά τη σημασία του περιεχομένου του Δικαίου Πνευματικής Ιδιοκτησίας και κρίνει τις σχετικές αποφάσεις και πρακτικές, με γνώμονα αρχές όπως η προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας του δημιουργού και το δικαίωμα στην πληροφόρηση ιδίως στο πλαίσιο της Κοινωνίας της Πληροφορίας. • Αξιολογούν τις πιθανότητες επιτυχίας ή αποτυχίας της ακολουθούμενης νομικής διαχείρισης ενός πολιτιστικού ζητήματος, και προτείνουν προληπτικά μέτρα. 		
Προαπαιτούμενες Θ.Ε.	ΠΠΑ511	Συναπαιτούμενες Θ.Ε.	Καμία
Περιεχόμενο Θεματικής Ενότητας	<p>Η Θεματική Ενότητα ΠΠΑ523 «Δίκαιο του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας» περιλαμβάνει δύο θεματικές υποενότητες, το Δίκαιο του Πολιτισμού (Πολιτιστικό Δίκαιο) και το Δίκαιο της Πνευματικής Ιδιοκτησίας (Δίκαιο της Λογοτεχνικής και της Καλλιτεχνικής Ιδιοκτησίας).</p> <p>Το Δίκαιο του Πολιτισμού καλύπτει το νομικό καθεστώς μνημείων, ακινήτων και κινητών καθώς και την έρευνα, προστασία, έκθεση και χρήση μνημείων. Η Θ.Ε. εξετάζει, επίσης, το Δίκαιο των μουσείων και το νομικό καθεστώς προστασίας των πολιτιστικών αγαθών, με έμφαση στα μέτρα αντιμετώπισης των αδικημάτων του Δικαίου του Πολιτισμού. Ιδιαίτερα ενδιαφέρουν τα</p>		

	<p>νομικά μέτρα κατά της αρχαιοκαπηλίας και του φαινομένου της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών, με έμφαση στην Κύπρο και στην Ελλάδα.</p> <p>Το Δίκαιο της Πνευματικής Ιδιοκτησίας εξετάζει την έννοια των έργων πνευματικής ιδιοκτησίας, τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ιδίως τα δικαιώματα του δημιουργού και τις ειδικές ρυθμίσεις για εφαρμογές της πληροφορικής καθώς και για τις άδειες Creative Commons (CC).</p> <p>Η Θεματική Ενότητα εστιάζει συγκεκριμένα:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Στο συνταγματικό καθεστώς του πολιτισμού και ιδιαίτερα στα θεμελιώδη δικαιώματα στον πολιτισμό (ελευθερία της τέχνης ως λόγος, έκφραση και ιδέες). • Στην έρευνα, προστασία, έκθεση και χρήση των μνημείων με έμφαση στα μουσεία. • Στην παράνομη διακίνηση πολιτιστικών αγαθών (λαθρεμπόριο αρχαιοτήτων) με έμφαση στην Κύπρο και στην Ελλάδα. • Στη νομική προστασία των πολιτιστικών αγαθών με έμφαση στην καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας. • Στην έννοια του έργου πνευματικής ιδιοκτησίας. • Στα πνευματικά δικαιώματα του δημιουργού και στα απορρέοντα συγγενικά δικαιώματα. • Στις ειδικές ρυθμίσεις για εφαρμογές της πληροφορικής (προστασία προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών και των βάσεων δεδομένων), συμπεριλαμβανομένου του ζητήματος του νομικού καθεστώτος των συστημάτων τεχνητής νοημοσύνης (ιδίως των ευφυών ρομπότ). • Στις άδειες Creative Commons (CC).
<p>Μεθοδολογία Διδασκαλίας</p>	<p>Εξ Αποστάσεως Εκπαίδευση (1 τετράωρη υβριδική Ομαδική Συμβουλευτική Συνάντηση και 4 δίωρες τηλεσυναντήσεις κατά τη διάρκεια του εξαμήνου)</p> <p>Η διδασκαλία και η μαθησιακή διαδικασία υλοποιούνται μέσω των σύγχρονων (real-time) και ασύγχρονων εργαλείων επικοινωνίας, διδασκαλίας και μάθησης της Πλατφόρμας Τηλεκπαίδευσης eClass. Έτσι, οι φοιτητές έρχονται σε επαφή με την/τον διδάσκουσα/οντα και ‘συναντούν’ τους συμφοιτητές τους της ίδιας Θ.Ε. στο περιβάλλον μιας εικονικής τάξης που προσομοιάζει τη διδασκαλία σε μια φυσική τάξη. Ταυτόχρονα έχουν τη δυνατότητα συμμετοχής στη διαδικασία του μαθήματος μέσω της χρήσης, μεταξύ άλλων, του ασπροπίνακα, της κάμερας, του μικροφώνου και της εφαρμογής chat για να θέτουν ερωτήσεις, να κάνουν σχόλια και να εκφράζουν συναισθήματα με emojis.</p> <p>Οι εικονικές τάξεις προσφέρουν σημαντική ευελιξία εφόσον μπορούν να αξιοποιηθούν τόσο για σκοπούς διδασκαλίας όσο και για διαδικτυακές συζητήσεις μεταξύ ομάδων φοιτητών, φοιτητών και καθηγητών, επισκεπτών ομιλητών, καθώς και ως χώροι για συνεργατική εργασία (collaborative work). Οι αναρτημένες εβδομαδιαίες «ώρες γραφείου» της διδάσκουσας εξασφαλίζουν επιπλέον την αποτελεσματική επικοινωνία και επαφή για τη</p>

	<p>συζήτηση προβληματισμών και την επίλυση προβλημάτων, όταν προκύπτουν.</p> <p>Η ασύγχρονη Πλατφόρμα Τηλεκπαίδευσης eClass του ΑΠΚΥ προσφέρει τη δυνατότητα επικοινωνίας μέσω του forum και του email με την διδάσκουσα του τμήματός σας και την ομάδα των συμφοιτητών σας. Εκεί αναρτώνται οι μαγνητοσκοπημένες παρουσιάσεις των ΟΣΣ/τηλεσυναντήσεων, τα εκπαιδευτικά βίντεο, οι μαγνητοσκοπημένες διαλέξεις φιλοξενούμενων ομιλητών, σύνδεσμοι βάσεων δεδομένων και ιστοσελίδων, σχολιασμένη βιβλιογραφία της αναρτημένης ύλης, ασκήσεις αυτοαξιολόγησης και εκπαιδευτικές δραστηριότητες (διαδραστικές, βιωματικές, κ.λπ.). Επίσης, εκεί βρίσκονται συγκεντρωμένα όλα τα απαραίτητα έγγραφα και οι πληροφορίες για τη διεξαγωγή των ΟΣΣ/τηλεσυναντήσεων, τη συγγραφή των 2 υποχρεωτικών Γραπτών Εργασιών, τη διεξαγωγή των εξετάσεων και τους τρόπους αξιολόγησής σας, καθώς, επίσης, και το ακαδημαϊκό ημερολόγιο για το τρέχον ακαδημαϊκό έτος.</p>
<p>Βιβλιογραφία</p>	<p>Υποχρεωτική Βιβλιογραφία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Μανιάτης, Α. 2019. <i>Εισαγωγή στο Δίκαιο του Πολιτισμού και της Πνευματικής Ιδιοκτησίας</i>, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου, σσ. 10-104-144. • Χριστοφιλόπουλος, Δ. 2005. <i>Προστασία πολιτιστικών αγαθών</i>, Δίκαιο & Οικονομία Π.Ν. Σάκκουλας, σσ. 2-8. • Μουσταΐρα Ε., 2012, <i>Συγκριτικό δίκαιο και πολιτιστικά αγαθά</i>, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σσ. 25-48. • Μανιάτης Α., 2010, <i>Θεμελιώδη Δικαιώματα & Αρχιτεκτονική Κληρονομιά. Συμβολή στο Διοικητικό Δίκαιο</i>, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σσ. 343-349. • Δελλαπόρτα Κ., 2005, <i>Υποβρύχια αρχαιολογική κληρονομιά στην Ελλάδα: νομική προστασία και διαχείριση</i>, Νόμος + Φύση, Νοέμβριος, κείμενο 41 αριθμημένων σελίδων. • Μανιάτης, Α. 2010. <i>Αρχαιολογική έρευνα πεδίου και μουσεία</i>, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, σσ. 279-282. • Μανιάτης, Α., <i>Προσέγγιση πτυχών του γαλλικού Πολιτιστικού Δικαίου</i>, κείμενο 7 αριθμημένων σελίδων. • Μανιάτης, Α. 2015, «Πτυχές της γαλλικής πολιτιστικής νομοθεσίας και λογοτεχνίας», <i>Νόμος + Φύση</i>, Ιούλιος, κείμενο 10 αριθμημένων σελίδων. • Merryman, J., "Cultural Property Ethics", pp. 286-297 in Merryman, J. <i>Thinking about the Elgin Marbles: Critical Essays on Cultural Property, Art and Law</i>, Wolters Kluwer Law and Business. • Merryman, J., "Two Ways of Thinking about Cultural Property", pp. 66-91 in Merryman, J. <i>Thinking about the Elgin Marbles: Critical Essays on Cultural Property, Art and Law</i>, Wolters Kluwer Law and Business. • Αποστολίδης, Α., <i>Το Κύκλωμα</i>, 2012 (Ντοκουμανταίρ)

	<ul style="list-style-type: none"> • Gavrielides, M., "Destruction of Cyprus' Cultural Heritage", pp. 59-62, in Ed. D. Pilides – A. McCarthy (Eds), 2014. <i>Protecting the Cultural Heritage of Cyprus: Joining Efforts in Preventing the Illicit Trafficking of Cultural Heritage</i>, Nicosia, Cyprus, Department of Antiquities, Cyprus. • Μανιάτης, Α. 2010, <i>Εργασίες προστασίας μνημείων και καταπολέμηση της αρχαιοκαπηλίας</i>, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα Αθήνα – Κομοτηνή, σσ. 259-262. <p>Συμπληρωματική Βιβλιογραφία</p> <ul style="list-style-type: none"> • Παπαπετρόπουλος, Δ., 2006, <i>Νόμος 3028/2002 για την προστασία των αρχαιοτήτων και εν γένει της πολιτιστικής κληρονομιάς: κείμενο, σχόλια, ερμηνεία</i>, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Εκδόσεις Π. Ν. Σάκκουλας. • Casini L., 2010. "Italian Hours": The Globalization of Cultural Property Law", <i>Jean Monnet Working Paper</i>, 11/2010, 1, 14-15. • Βουδούρη Δ., 2003. <i>Κράτος και μουσεία. Το θεσμικό πλαίσιο των αρχαιολογικών μουσείων</i>, Εκδόσεις Σάκκουλα Αθήνα – Θεσσαλονίκη. • Phelan M., 2014. <i>Museum Law: A Guide for Officers, Directors, and Counsel</i>, Rowman & Littlefield. • Maniatis, A., Kapralou, P., 2012, " "Righting" the right of cultural sponsorship with a special reference to museums", <i>Monumenta</i>, 02 The power of water. • Maniatis, A. 2017. "Judiciary and the technological rule of law", in: The Academy of Criminalistic and Police Studies: University of Kragujevac, Faculty of Law: "Hanns Seidel" Foundation, <i>Scientific and Professional Conference with international participation "Police and Judiciary as Guarantees of Freedom and Security in a Legal State"</i>, Vol. 1, Proceedings of the Thematic Conference (Tara, 23-25 May 2017), Belgrade, pp. 531-540. 				
Αξιολόγηση	<table border="1" style="width: 100%;"> <tr> <td style="width: 60%;">Συντρέχουσα Αξιολόγηση (2 γραπτές εργασίες)</td> <td style="width: 40%; text-align: center;">30%</td> </tr> <tr> <td>Τελική Εξέταση</td> <td style="text-align: center;">70%</td> </tr> </table>	Συντρέχουσα Αξιολόγηση (2 γραπτές εργασίες)	30%	Τελική Εξέταση	70%
Συντρέχουσα Αξιολόγηση (2 γραπτές εργασίες)	30%				
Τελική Εξέταση	70%				
Γλώσσα	Ελληνικά				